

Makine sektöründe imalat Eylül ayından sonra Aralık ayında da azalarak "daralma" bölgesine girdi. Makine ve metal ürünleri firmalarında en büyük daralma "mal alım miktarı" ile "yeni siparişler" alanlarında oldu.

Pozitif alanlar ise: "yeni ihracat siparişleri" ile "birikmiş işler"deki azalmanın doğal sonucu olarak; "teslim süresi" oldu.

Toplam yeni siparişlerin yavaşlamasıyla birlikte firmalar üretim ve girdi alımlarını da azalttı.

İstihdamın üst üste üçüncü ay artması ise anketin görece olumlu gelişmesi olarak kayda geçti. (Kaynak: ISO sektörel PMI)

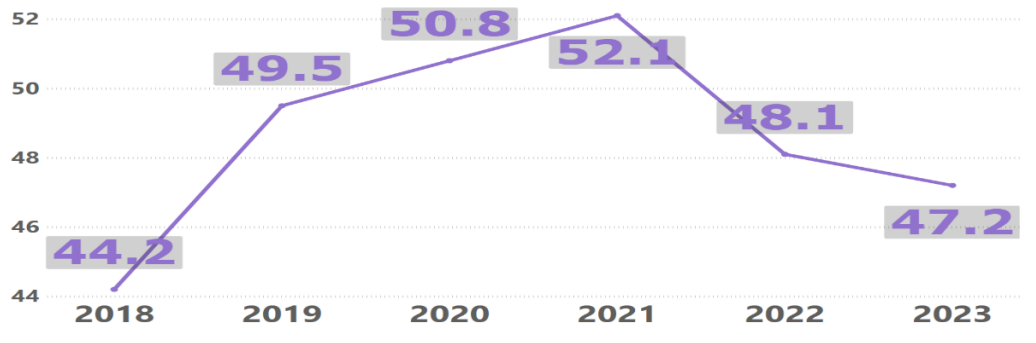
ma, 50 = önceki aya göre değişim yok

	PMI	Üretim	Yeni Siparişler	Yeni İhracat Siparişleri	Birikmiş işler	İstihdam	Nihai Ürün Stoku	Girdi Fiyatları	Ürün Fiyatları	Mal Alım Miktarı	Tedarikçilerin Teslim Süresi	Girdi Stoku
07-23	50,5	46,6	49,9	49,3	47,4	52,9	47,6	78,5	73,5	47,3	44,7	50,4
08-23	52,0	54,4	49,2	50,9	54,5	53,6	50,9	72,2	65,4	49,0	45,5	47,4
09-23	47,3	46,6	44,5	48,4	47,8	49,7	44,4	60,2	57,5	47,5	49,6	48,2
10-23	49,7	50,5	44,5	45,3	48,4	55,1	45,0	60,7	56,4	47,8	48,1	49,1
11-23	51,2	49,2	52,0	52,2	48,2	52,2	47,7	66,1	64,0	52,2	47,1	49,5
12-23	47,9	46,7	44,9	53,4	45,8	52,0	50,1	63,7	63,4	42,8	52,4	52,0

Türk imalat sektöründe süregelen yavaşlama eğilimi 2023 sonu itibarıyla altıncı aya ulaştı. Gerek yurt içi gerekse yurt dışındaki zorlu piyasa koşulları, yeni siparişlerde yavaşlamaya ve üretimde azalmaya yol açtı. Anketin görece olumlu bir gelişmesi, istihdamda daralmanın sona ermesi oldu.

Hem toplam yeni siparişlerde hem de yurt dışından alınan yeni işlerde devam eden yavaşlamalar talepte zayıflığın sürdüğünü gösterirken, bu durum Aralık'ta da firmaların birikmiş işlerine ağırlık vermesine imkân sağladı.

İmalat endeksi 50eşik değerinin altında ve daralma bölgesinde:

Avrupada ılımlı daralma devam ediyor. Euro Bölgesi'nin aralık ayına ilişkin imalat sanayi PMI nihai verisini de açıkladı. Buna göre, Euro Bölgesi'nde kasımda 44,2 puan olan imalat sanayi PMI, aralıkta 44,4 puana yükseldi

Türkiye'nin birçok üründe görece daha pahalı hale gelmesi, yurtdışından online alışverişi patlattı. Alışveriş hacmi, 11 ayda 102 milyar liraya ulaştı. Bankalararası Kart Merkezi (BKM) verilerine göre, yerli kartlarla internetten yapılan yurtdışı alışverişin tutarı 2023'ün 11 aylık döneminde 2022 sonuna göre dolar bazında 2,95 milyar dolar seviyesinden, yüzde 46 artışla 4,3 milyar dolara ulaştı. Aynı dönemde yurtiçi online alışveriş hacmindeki artış oranı, yüzde 40 seviyesinde kaldı. İşlem hacminin yanı sıra yurtdışı işlem adedindeki artış da dikkat çekti. Gerçekleştirilen işlem yüzde 36 artarak 232 milyona yükseldi. Türkiye'de yüksek seyreden maliyetler, yurtdışından alışverişi daha avantajlı hale getirdi.

Söz konusu gelişmeler Türkiye'de yurtdışından online ticareti zorlaştıran düzenlemelere rağmen yaşandı. 2022'de AB ülkeleri dışından internet yoluyla yapılan alışverişte gümrük vergisi yüzde 20'den yüzde 30'a çıkarılırken, bu kapsamda yapılan beyanname-siz alışverişin limiti ise bin 500 Euro'dan 150 Euro'ya indirilerek kapsam daraltılmıştı.

Deloitte Türkiye 2023 yılının birleşme ve satın alma işlemleri raporunu açıkladı. Rapora göre, 2023 yılında Türkiye pazarında, 403 işlemle 8 milyar dolar civarında toplam birleşme ve satın alma işlem hacmi gerçekleşti. İşlem hacminin bir önceki yıla göre yüzde 30 düştüğü görüldü. Toplam işlem hacminde yaşanan yüzde 30 küçülmeye rağmen yabancı yatırımcılar 96 adet işlem ve 5,2 milyar dolarlık hacim yarattı. Milyar dolarlık işlemin bulunmadığı 2023'te, büyük işlemlerin sayısı azaldı. Yılın işlem değeri açıklanan en büyük işlemleri arasında, çoğu yabancı yatırımcılar tarafından gerçekleştirilen Getir (500 milyon dolar); Tofaş – Stellantis (445 milyon dolar); Tatneft – Aytemiz (336 milyon dolar) işlemleri yer aldı. Satın alma süreçlerinde oldukça temkinli davranan finansal yatırımcılar 22 adet başarılı çıkış işlemi gerçekleştirdi.

Pandemi sonrası 2021'de yaklaşık 4,7 trilyon ABD dolarına ulaşan küresel birleşme ve satın alma piyasası, 2023'te üst üste ikinci kez daralmaya devam etti. İşlem hacmi, yıllık yüzde 25 civarında önemli bir düşüşle 2,3 trilyon ABD dolarına gerileyerek son 5 yıllık ortalama olan 3,2 trilyon ABD dolarının altına düştü. Eş zamanlı olarak, işlem sayısı son 10 yılın en düşük seviyesine geriledi. Sıkılaştan ekonomi politikaları, süregelen jeopolitik gerilimler ve artan enflasyon tehdidi gibi faktörler yavaşlamanın temel nedeni olarak öne çıktı.

Deloitte Türkiye Birleşme ve Satın Alma Hizmetleri Direktörü Duygu Doğançay: "Türkiye piyasasında son yıllarda stratejik yatırımcı trendleri, özellikle kur riski temelinde ihracat odaklı ambalaj, kimya ve otomotiv gibi sanayi şirketleri etrafında şekillendi. Stratejik yatırımların merkezinde yer alan sanayi sektörü, yatırımcıların radarında önemli bir konuma sahip.

Finansal yatırımcılar içerisinde, 222 işlemle bir kez daha risk sermayesi ve melek yatırımcılar toplam işlem sayısının yaklaşık yüzde 94'ünü oluşturarak en büyük paya sahip oldu. Özel sermaye fonları tarafından gerçekleştirilen işlem sayısında ise 2022'de 14'ten 2023'te 12'ye düşüş oldu; işlem değeri de 2023'te yaklaşık 291 milyon ABD dolarına geriledi

İstihdamda 2024'ün 'mavi yaka çağı' olması bekleniyor. Türkiye'de özellikle gençlerin emek yoğun işlere olan talebinin azalmasıyla birlikte birçok sektörde işçi sıkıntısı ayyuka çıkmış durumda. **Şirketler ara eleman kadrolarını kaybetmemek için yüksek maaşlar vermeye başladı.** Nitelikli ara elemanını kaybetmemek isteyen patronlar ise bu yıl kesenin ağzını açıyor. 2024'te de birçok sektörde çalışan ara elemanların maaş zamları rekor kırıyor. Firmalar bu yıl için personeline ücret artışını ortalama yüzde 50 olarak öngördü. Ancak birçok şirket nitelikli ara elemanını kaptırmamak için yüzde 100 hatta 200 zam yapmayı planlıyor.

Sabah'tan Metin Can'ın haberine göre, **ustaların artık sabit bir işte aylık olarak çalışmadığını günlük ve haftalık yevmiyeli işlere gittiklerini ifade ediyorlar. Bu yöntemle kazançlarını 3-4 kat artıran ustalar, SGK'yı ise gündelik sigorta uygulaması ile aşılıyor. Aylık 45 bin lira maaş tekliflerinde dahi yevmiye fiyatı soruluyor. İşverenlerin İŞKUR'a verdiği ilanlara göre, açık iş pozisyonunda en çok aranan meslekler imalat, perakende, inşaat ve konaklama-yiyecek sektöründe.**

İNDER Genel Sekreteri Kubilay Salihvatandaş, inşaat sektöründe ciddi bir personel eksikliği yaşandığını belirterek, "Bu durum, ödenen ücretlerin son bir yılda yüzde 400 artmasına rağmen usta bulunamadığına işaret ediyor. Örneğin, **bir ustanın günlük kazancı şu an 3.000-3.500 lira civarında. Ancak, bu ücretlere rağmen sektörde vasıflı işçi eksikliği sürüyor**" dedi.

EV ve Mutfak Eşyaları Sanayicileri ve İhracatçıları Derneği (EVSİD) Kurucu Başkanı Burak Önder, ara eleman ve sanayideki maaş skalasına ilişkin olarak **"Şu an benim fabrikamda asgari ücretle çalışan tek bir işçi yok. Bunu yaparsam çalıştıracak kişi bulamam"** dedi. Armatür Derneği Başkanı Gökhan Turhan ise sektörde yaklaşık 100 bin çalışan olduğunu, son 1 yılda yüzde 5 ila 10 arasında istihdam kaybı yaşadıklarını belirterek, **"Dolar bazında tarihteki en yüksek maaşı verir duruma geldik ancak çalışanlar geçinmekte zorlanıyor. Çok sayıda diplomalı işsiz var. Her şeyin yeni baştan analiz edilip, kurgulanması lazım"** diye konuştu.